

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem vsaka beseda Din 0.50

Štev. 37 • Maribor, torek, dne 28. marca 1939 • Leto XIV

Dvomljiv „sporazum“ v zbornici TOI

Ljubljanska zbornica za trgovino, obrt in industrijo (TOI) je odprla pomladansko sezono s plenarno sejo, na kateri so industrijski, trgovski in gostinski svetniki te zbornice izglasovali nekak dvomljiv sporazum na račun obrtnikov.

Casopisje Kopitarjeve in Knafljeve ulice se strinja s tem »sporazumom« in zato piše precej soglasno kakor v zadnji Pokojninskega zavoda; samo da je »Slovenec« pri poročilu o zbornici TOI nekoliko krajši od »Jutra«, ker so med tistimi obrtniki, ki jim ne gre v glavo ta »sporazum«, tudi dosednji prijatelji »Slovenca«. Tako vidimo, da ima vsak v svojem taboru svoje težave z najnovejšim »nepolitičnim sporazumom«, ki se vodi med Knafljevo ulico in Jugoslovansko tiskarno. Glavobol ne bo izostal ne na tej, ne na oni strani Ljubljane.

Kako so napravili »sporazum« radi obrtnikov? Po vseh septemberskih receptih.

Industrijski odsek je izjavil, da je za »sporazumno avtonomijo obrtnega odseka« — da bo s tem ustvarjen »red in mir« v zbornici TOI. Torej gre za »red in mir«, kakor si ga zamišljajo gg. industrialci, ne pa za obrtništvo. G. Stane Vidmar, ki je industrialec in trgovec v eni osebi, je še ultimativno podprl energično zahtevo industrijskega odseka, ko je rekel, da industrijski odsek ne bo več sodeloval v zbornici na dosednji način, če »obrniki ne napravijo reda v svojih vrstah!« (Ali bo industrija kar pobasala vso obrt?)

Tudi **trgovinski odsek** je pokazal proti obrtnikom tako odločnost, kakor sicer ni prirojena naravi trgovskega stanu. Zahteval je, da se »sporazum« o obrtnikih takoj uresniči in da se prepreči »vsaka nova debata o avtonomiji odsekov!«

Industrijcem in trgovcem se je moral seveda pridružiti tudi **gostinski odsek**, odkar so sedanji ljudje v gostinskem odseku mnenja, da gostilničarji niso več obrtniki, odkar se počutijo bolje med »trgovci« industrijci kakor pa v družbi s skromnimi rokodelskimi mojstri.

Proti zastopniku obrtnega odseka g. Ogrinu (vedno pristaš »Slovenčarjev«) je še posebej nastopil g. Čuč, ravnatelj Jugoslovanske tiskarne, ki tiska »Slovenca«. Napadal ga je prav osebno.

G. Ogrin in obrtniki se niso dali zmotiti po nobenih mogočih besedah in so izjavili, da je večina obrtnikov za popolno avtonomijo obrtnega odseka, kar naj se izvede do 1. junija, sicer pa bodo ustanovili samostojno zbornico.

Pri glasovanju so seveda »zmagali« gg. industrijci, gostinci in trgovci. Navno je, če se potem v časopisju z velikimi črkami oznanja: »Samo 4 glasovi proti sporazumu.« Tak »sporazum«, pri katerem neprizadeti preglašujejo prizadetega, nima veljave ne trajnosti. Kajti med obrtniki je pa večina proti temu.

S tem je ustvarjeno splošno razpoloženje, da tudi slovenski obrtniki ustanove svojo obrtniško zbornico. Ko se je delal »sporazum« za sedanje sestavo zbornice TOI, je bil tudi g. Ogrin s tovariši proti tistim obrtnikom, ki so pod geslom samostojne obrtne zbornice sestavljali svojo listo. Zdaj je tudi on s prijatelji spoznal, da imajo prav tehtne razloge obrtniki, ki so ves čas zahtevali samostojno obrtniško zbornico. »Sporazum« Knafljeve in Kopitarjeve ulice ne bo tega mogel preprečiti.

Kdor noče brata za brata . . .

ima tujca za gospodarja

Čehi, Slovaki in Ukrajinci so imeli dvajset let samostojno državo: To je bila država najvišje kulture. — Bila je država najvišjega življenjskega standarda v Evropi. Ta je bila država najpopolnejšega notranjega mira. Vse to je bilo doseženo zato, ker je bilo ustvarjeno v skupni narodni državi Čehov, Slovakov in Ukrajincev sodelovanje ljudskih vrst: kmetov, delavstva, malomeščanstva in svobodnih poklicev izmed inteligence.

Prišel je udarec od zunaj. Mala demokratska republika je ostala brez pomoči od svojih zaveznikov. Naravnost primorana je, da se ne sme sama braniti, marveč se mora pokoriti. Prva žrtev te politike velesil je bil demokratski režim; druga žrtev je bila njena državna celina: pravi cilj je bil uničenje te države. Pot, da se to doseže, je bilo polagano uničevanje demokracije in cepljenje Čehov, Slovakov in Ukrajincev med seboj.

Ti trije mali slovanski narodi živijo v Srednji Evropi v morju tujih velikih narodov: Ob preseljevanju narodov v četrtim in sedmem stoletju je zapustilo večje število slovanskih plemen ruske stepe in potovalo nekaj v Srednjo Evropo med Germane, druga pa na Balkan. Tako so se formirali v Srednji Evropi Čehi, Poljaki in Ukrajinci, in na Balkanu Srbi, Hrvati, Slovenci in Bolgari.

Velike države so tvorevine sile. V sebi imajo nagon za nadaljnje osvajanje, dokler med njimi obstajajo gospodarske in politične neenakosti. Zaraditega je za male države vedno nevarnost, da jih velike požoro. Odtod je izkušnja in staro pravilo za male narode, da jih more rešiti propada samo združevanje, združjenje v kakršnikoli obliki.

Najlažje je združevanje med plemenstvom in jezikovno sorodnimi. Oni se lahko združijo v eno državno celino, skupnost. Ta skupnost je krepka in trajna, če se osnuje na podlagi svobode in enakosti. Toda tudi ob danih notranjih težkočah z ozirom na ureditev države je treba čuvati skupnost. Zakaj, čim odreče ta skupnost, je propadla svoboda vseh. Po mnogih in dolgotrajnih skušnjah v stoletjih je ljudska modrost skovala pregovor: »Kdor noče brata za brata, hoče tujca za gospodarja.«

Dokler je obstojal v skupni državi Čehov, Slovakov in Ukrajincev demokratski režim, je bila država krepka, ker je narodna delovna večina iz vseh treh narodov dobro čuvala skupnost. V Slovaški sami je 70 odst. volilcev v svobodnih in tajnih volitvah glasovalo za stranke, ki so delovale v skupni vladi v Pragi. V opoziciji so bili klerikalci, ki v svobodnih volitvah niso nikdar dobili več kakor 30 odst. glasov.

Prišel je udarec od zunaj. Z njegovim ultimatom je bila premagana demokracija. Ta udarec je spravil na vlado v Češki, Slovaški in Ukrajini nedemokratske stranke. V Slovaški in Ukrajini klerikalno-nacionalistični stranki iz manjšine, ki sta zahtevali pomoč v inozemstvu, osnovali svoje vojaške oddelke, da zrušijo vse svobodomislnostne stranke, uvedejo nasilni enostrankarski režim in izvedejo takozvane volitve z eno samo listo. Vse to proti večini svojega naroda, brez svobode, pod tujim varstvom. In ko so sedli v upravo države, jim je bila prva skrb, da razbijejo državno celino. Minula konservativna češka vlada v Pragi se je skušala upreti razbijanju države. Zamenjala je vlado v Bratislavi. Toda klerofašistični mini-

stri so odleteli s tujim vojaškim letalom na Dunaj in v Berlin. Tam so po radiju izjavili, da tudi formalno raztrgajo državno skupnost s Čehi. Prav tisto so storili tudi njihovi politični rojaki v Ukrajini. To je prav za prav bilo ono, kar so neprijatelji češkoslovaške države tudi želeli. Čim je država plemensko razpadla, je ni bilo več. Razbiti deli niso dobili svobode in samostojnosti nego so padli v tuje roke. Češka in Slovaška sta danes nemška protektorata, Ukrajino pa so vzeli Madžari.

Kdor noče brata za brata, hoče tujca za gospodarja. Treba je, da to staro pravilo vsi dobro razumemo in nanj stalno mislimo. Da mislimo tudi mi Srbi, Hrvati, Slovenci in Bolgari.

Tudi na Češkoslovaškem se je zgodilo na žalost isto v politični oblasti kakor v Avstriji. Demokratski režim ima mnogo svojih nedostatkov. Toda on odločno brani državno samostojnost. On ima moč, da jo brani, ker se naslanja na široke ljudske množice. Čim pride namesto demokratskega režima

drugi, ki ruši demokracijo in se približuje avtoritarizmu in fašizmu, se pričena likvidacija državne samostojnosti. Režimi, ki s pomočjo iz inozemstva iztrgajo vladanje večini svojega naroda, morajo po sili razmer postati tuji agenti. Če hočejo ali ne, če imajo namen ali ne, pomagajo upropaščati svojo državo in njeno samostojnost.

Klerikalizem je tako poskušal tako v Avstriji kakor na Češkoslovaškem reševati državo z uničevanjem demokracije in sladkajoč se tujim nedemokratskim režimom. In kaj je bila posledica? Notranja težka borba, ogromen padec obrambne državne sile, narodni razpad, pripravljanje terena tujemu osvajalcu, da doseže svoj cilj. Klerofašizem je bil tako v Avstriji kakor v Češkoslovaški samo prehodna faza za likvidacijo njiju samostojnosti. Nikdar ne na to pot! Država je čvrsta samo takrat, kadar jo velika ljudska množica po svojem svobodnem prepričanju in volji nosi na svojih plečih.

Dr. Živko Topalović.

Za koncentracijsko vlado

»Slovenec« pravi, da bo rešila hrvatsko vprašanje sedanja vlada.

Poračun je pod streho in sedaj prihaja čas, ko bo teba pričeti reševati hrvatsko vprašanje. Na vrsti so seveda tudi politični zakoni in vprašanje novih volitev.

Čim bolj pa stopajo ta vprašanja v ospredje, tem bolj nervozni postajajo politiki okoli »Slovenca«. Neprestano dokazujejo, da imajo na podlagi volitev od 11. decembra samo oni pravico zastopati Slovence. Zlasti pa tudi podčrtavajo, da bo to delo opravila sedanja vlada in da tozadevno niso potrebne nobene spremembe. Sklicujejo se tudi na dr. Mačka, ki da je izjavil, da Hrvati ne bodo šli v nobeno vlado, tudi ne v koncentracijsko.

Ta izjava »Slovenca« so vseskozi netočna. Dr. Maček je rekel, da ne gre v vlado, katere namen bi bil podaljševati se-

danje stanje. Pač pa je pripravljen poslati svoje zastopnike v vsako koncentracijsko vlado, ki bi začela z reševanjem hrvatskega vprašanja. Dr. Maček tudi ni rekel, s kom se bo pogajal glede hrvatskega vprašanja. Mogoče bodo morali vendarle priti drugi na površje, čeprav jih »Slovenec« ne mara.

Seja združene opozicije

V petek je imel v Beogradu delovni odbor združene opozicije sejo, na kateri so razpravljali notranji in zunanji položaj.

Seje so se udeležili Laza Marković, Vlajić, Grol, Bobić, Stojilković; od zemljoradnikov Gavrilović in v imenu JNS Jevtić, Banjanin, dr. Kramer, Anđelinović in Mihajlović.

Volilni uspehi socialne demokracije v Švici

v kantonu Curich in popoln poraz fašistov.

Dne 18. in 19. marca so bile v kantonu Curich volitve kantonske vlade, vladinega sveta in kantonskega parlamenta. Socialna demokracija, ki se je udeležila teh volitev, je pomnožila število svojih mandatov v kantonskem parlamentu od 59 na 64 in število glasov za 12.445.

V letu 1935. izvoljenem kantonskem parlamentu je bilo 59 socialnih demokratov, 3 komunisti in 118 zastopnikov, ki so pripadali raznim meščanskim strankam. — Nazadnjaška kmetiška stranka, ki je obenem najmočnejša stranka meščanskega bloka, je izgubila

3 mandate od dosedanjih 35, fašisti, ki so imeli v parlamentu 6 mandatov, so pri teh volitvah izgubili vse do zadnjega. Pred tem so že l. 1938. izgubili zadnjega zastopnika v curškem občinskem svetu. Komunisti so od 3 mandatov rešili samo enega.

V curški kantonalni vladi so štirje zastopniki meščanskih strank in 3 socialni demokrati. Meščanske stranke so hotele, da bi pri teh volitvah zmanjšale število socialnih demokratov v vladi vsaj za en sedež, da bi bilo razmerje 5 : 2, kot je že bilo pred l. 1935., toda so se vračunale.

Pred spremembo poljske vlade

Prvak kmečke stranke Vitos se vrne iz inozemstva?

Vesti iz Poljske zatrjujejo, da se v resnici pripravlja sprememba poljske vlade na osnovi takozvane narodne koncentracije. V to svrhu se vlada pogaja s kmetiško stranko, čije prvak Vitos pa je v inozemstvu, kamor se je

bil zatekel pred reakcionarnim režimom umrlega Pilsudskega.

Vlada je baje že dala zagotovilo, da bo Vitos pomiloščen, čim se vrne v domovino.

Kaj bo s Poljsko, je težko reči. Polj-

Boji v Španiji

Pogajanja za mir in nacistična ofenziva.

Dne 24. marca so prispela poročila iz Burgosa, da je na tamošnjem letališču pristala z letalom delegacija vlade narodne obrambe iz Madrida in ponudila Francu mir za vsako ceno. Vesti so že vedele povedati, da bodo naslednji dan čete generala Franca vkorakale v Madrid.

Izkazalo se je pa, da so bile vesti ne-

točne. Madrid se do danes še ni predal. Za netočnost teh vesti govori tudi nacistična ofenziva na fronti pri Cordobi v Sierra Moreni. Nacisti poročajo, da so zasedli več kvadratnih kilometrov ozemlja.

Republikansko brodovje v Bizerti bodo pregledali nacistični strokovnjaki in ugotovili, ako je uporabno.

Mussolini je govoril

»Beseda mir zveni kot lažen denar; večni mir bi bil katastrofa za človeštvo.«

Ob priliki 20 letnice ustanovitve fašističnih napadalnih oddelkov je bila v Rimu proslava. Govoril je Mussolini. V svojem govoru je omenil velike uspehe, ki jih ima zaznamovati Italija, odkar je krenila na pot oboroževanja. Italija bo hodila naprej po tej poti. Beseda mir zveni kot lažen denar, večni mir pa bi bila prava katastrofa za človeštvo. Dogodki v srednji Evropi so bili neizbežni. — S Francijo si je Italija navzkriž. Francija je ograjena s plotom, ki jo loči od Italije. Ta plot je že precej poškodovan, ker je zmaga nacistov v Španiji zelo blizu. Italija zahteva od Francije,

da ji prizna njene pravice v Tunisu, Džibutiju in Sueškem prekopu. Od tega ne bo popustila. Sredozemsko morje je vojaški, zemljepisni in zgodovinski prostor življenjskega pomena za Italijo. Kadar govorimo o Sredozemskem morju, računamo tudi z zalivom, ki se imenuje Jadransko morje, v katerem so italijanski interesi pomembni, toda niso izključni napram Slovanom. Zaraditega vlada v tem delu že dve leti mir. Treba se je oboroževati, ker gorje neobroženim.

Boji med Madžari in Slovaki

Več madžarskih in slovaških letal sestreljenih

Iz Bratislave poročajo, da so Madžari pričeli prodirati preko razmejnih črt na slovaško ozemlje in sicer točno istega dne, ko je bila v Berlinu podpisana pogodba med Nemčijo in Slovaško o jamstvu mej za 25 let.

Pri Mihalovcih je prišlo do hudih bojov. Madžari so mesto obkolili in slovaško armado blokirali. Razvili so se boji v zraku, v katerih je sodelovalo 17 letal. Slovaki so sestrelili 4 madžarska letala, sami pa so jih izgubili tudi toliko.

Naknadno poročajo, da je bilo sklenjeno premirje.

Kako rešiti mir?

»Populaire« o mednarodnem položaju.

Francosko socialistično glasilo »Populaire« pravi k mednarodnim dogodkom:

»Miroljubne države niso delale dovolj hitro. Če bi bile delale v pondeljek in terek ter jasno izjavile, da ne bodo trpele več nikakršnih ne odkritih in ne tajnih napadov Nemčije, Bukarešta ne bi bila popustila Berlinu. Anglija, Francija, Sovjetska Rusija, Poljska in Rumunija so danes prepričane, da se more mir rešiti samo z grožnjo nagle kolektivne (skupne) akcije v primeru novega nemškega koraka.«

Ali si že poravnal naročnino? Ako ne, izpolni svoje dolžnosti!

Dve leti pakta z Italijo

Italijansko časopisje za čim ožje sodelovanje z Jugoslavijo.

Pred dvema leti je bil podpisan prijateljski pakt z Italijo. Ob tej priliki so naši in italijanski listi priobčili celo vrsto člankov, v katerih se naglašalo, da je to prijateljstvo v dobro obeh držav. Italijanski tisk pravi, da ga je treba še celo poglobiti. »Messagero« pa piše: »Jugoslavija rešuje hrvatsko vprašanje. S tem bo rešila najvažnejši problem v notranji politiki. Italija spremlja reševanje tega problema z največjo pozornostjo, ker ve, da bo njegova rešitev še bolj konsolidirala položaj prijateljske države.«

Zadnje vesti

Pogajanja za sklenitev miru v Španiji so se razbila.

Iz Madrida poročajo, da so se vršila mirova pogajanja med vladama v Madridu in Burgosu. Pogajanja so potekala ugodno, nenadoma so dobili zastopniki nacistične vlade ukaz, da morajo pogajanja prekiniti. Iz Burgosa poročajo, da bodo sedaj govorili topovi.

Za koncentracijsko vlado v Angliji. Bivši angleški zunanji minister Eden se je izjavil za koncentracijsko vlado, ki bi imela skrbeti za to, da bo Anglija docela pripravljena na vojno.

O uvedbi obvezne vojaške službe v Angliji razpravlja angleška vlada.

Švica je pripravljena na obrambo in so vse vznemirujoče vesti neutemljene. Kdor bo napadel Švico bo imel vojno.

Med Anglijo in Poljsko se še vedno vršijo živahni diplomatski razgovori.

Poseben urad za zbiranje podatkov o notranjih bojih v Belgiji so te dni ustanovili v Berlinu. Nemčija podpira protifrancosko orientirane Flamce v bojih proti Valontem.

Doma in po svetu

Iz Protektorata Češke in Morave

Usoda židov. »Narodni Prace«: »Da bi vojaštvo nevede ne kupovalo v židovskih trgovinah, so v mnogih mestih policijski uradi označili nearijske trgovine z napisi: »Židovsky obchod — jüdisches Geschäft«. — Civilna uprava je odredila popis židovskega premoženja, ki se mora izvršiti najpozneje do 15. aprila. — Vavlavski trg v Pragi, ki je doslej blestel v večernih urah v reklamnih lučih, je sedaj popolnoma temen in izlozbe trgovin zaprte. Magistrat je pod grožnjo denarne globe do 3000 kron ali zapora do 3 mesecev prepovedal lokale zaslanjati z zavesami ali z roloji. — Na Slovaškem so zaplenili vsem židom avtomobile in jih izročili v uporabo Hlinkovim gardam. — Obrat v židovskih trgovinah in podjetjih se je znatno skrčil, toda s posebno naredbo civilne uprave je prepovedan vsak odpuščaj imenovanih ali delavcev, četudi je promet še tako padel.«

Slovaki niso marali Čehov, zlasti tudi ne skupne češkoslovaške vojske. Danes so se rešili Čehov in njihove vojske. V Berlinu pa vedo, da se Slovaška ne more sama braniti, zato so se dogovorili z njo, da se bo nemška vojska lahko svobodno kretala po Slovaški. Zadnje dni, ko je prišlo do napada Madžarov, je slovaška vlada morala tudi sama poklicati nemško vojsko na pomoč, da ji pomaga obraniti samostojnost pred Madžari. Dokler so bili v skupni državi s Čehi, Slovaki niso bili ogroženi.

Henlein bo izkoreninil mržnjo Čehov proti Nemcem. Henlein je napovedal časnikarjem, da bo izkoreninil mržnjo Čehov proti Nemcem.

V ogledalu

Vse se maščuje. Javnost še ni pozabila, kako se je obnašalo časopisje »Slovenčev« koncerna po februarjskih dogodkih v Avstriji l. 1934., ko so stotine in tisoči delavcev bežali iz Dollfusove Avstrije deloma tudi k nam in iskali zavetja pred maščevalnostjo tedanjih avstrijskih stanovničarjev. V te nesrečne begunce, ki so v boju za svobodo izgubili dom in eksistenco, se je zaganjalo to časopisje kot besno in zahtevalo, da se izžene, poleg je pa hujšalo proti socialističnim delavskim organizacijam, ki so zbirale prispevke za pomoč tem beguncem in jim nudile najpotrebnejše: hrano in streho. Mi smo tedaj rekli, da se bo gospodom stvar še hudo utepala. In res, nismo se motili. Pred nedavnim časom smo čitali v »Slovencu« sorodnih hrvaških časopisih proteste proti napadom na pomožno akcijo nadškofa dr. Stepinaca v prid beguncem, Frankovci so menda obdolžili dr. Stepinaca, da zbira prispevke za — židovske begunce. Toda časopisje »Slovenčev« koncerna se to pot ni zagnalo proti akciji dr. Stepinaca, ampak jo je v svo silo branilo pred napadi. Iz tega lahko posnemamo za kakšne begunce gre. Nam niti od daleč ne pade na um, da bi vračali milo za drago in hujšali proti nesrečnikom, ki morajo sedaj na lastni koži prenašati, kar so njihovi voditelji pred par leti podrobili drugim. Ako stvar sploh omenjamo, potem storimo to radi tega, da opomnimo »Slovenca« in njemu sorodne liste in politike, da se na svetu vse maščuje. »Slovenec« si l. 1934. gotovo ni predstavljal, da bo moral dr. Stepinac kdaj voditi kakšne take zbirke in to celo za tako močene gospode iz tistih časov. Pristaviti pa moramo, da se katoliško časopisje v Franciji sedaj obnaša napram socialističnim beguncem iz Avstrije, ki so pribežali preko Pirenejev, približno tako kot se je »Slovenec« l. 1934.

Slovenski slikarji in kiparji v Milanu. — V Milanu v Italiji so odprli ljubljanski slikarji Maksim Sedej, Tone Kralj, Miha Maleš, Franc Goršek, Ivan Kos ter Bogdan Jakec razstavo, ki bo trajala od 25. marca do 1. aprila 1939.

Menjavanje službe je prepovedano. V Berlinu je bil obsojen nek opekarniški delavec na dva meseca strogega zapora, ker je menjal službo brez odobritve posredovalnice dela. Delavec je menjal službo, ker je dobil boljše plačano mesto v neki tovarni sladkorja.

Usoda obrtnikov. V Nemčiji so doslej zaprli 70.000 obrtniških obratovnic, čijih lastniki so postali tovarniški delavci. Izmed 70.000 obrtnikov, ki so prestali biti samostojni mojstri je: 7300 čevljarjev, 6800 krojačev, 5800 mizarjev, 1300 pekov, 1000 mešarjev in 1500 ključavničarjev.

Francoski ministrski predsednik podjetnikom. Francoski ministrski predsednik Daladier je pozval podjetnike, da sprejmejo v delo vse delavce, ki so bili odpuščeni v zvezi z generalno stavko v novembru l. 1938.

Francoski ministrski predsednik Daladier bo 28. t. m. govoril v radiu o mednarodnem položaju in nalogah Francije.

Belgija je osnovala odbor, ki se bo bavil z vojno pripravljenostjo Belgije.

Islandska vlada ne pusti zgraditi nemški letalski družbi letališča in je prošnjo nemške vlade odklonila.

Litva se bo uprta nasilju. Vrhovni poveljnik litvanskih čet general Restikis je izdal svojim četam proglas, v katerem napoveduje, da se bodo Litvanci borili do poslednje kaplje krvi, če bi jih kdo napadel; proglas pravi: »Bolje častno podleči v boju z močnejšim sovražnikom, kakor se sramotno udati.«

Aretiran bivši rumunski finančni minister. Bivši rumunski finančni minister Manulescu-Strunga, sedaj zastopnik nemškega trusta I.G. Farben in nemške uvozne družbe za sojo je bil v Bukarešti aretiran.

Angleško-ruska trgovinska pogajanja po poročilu Reuterja uspešno napredujejo. Angleško delegacijo vodi podtajnik Hudson, Rusijo pa zastopa komisar za zunanjo trgovino Mikojanov. Angleški delegaciji je priredil Litvinov kosilo, v angleškem poslanstvu pa je bila večerija, katere so se udeležili tudi zastopniki Poljske in baltičskih držav.

Kaj bo z japonsko-ruskim sporom radi ribolova ob ruski obali na Dalnjem vzhodu? Že dolge mesece se vleče spor med Japonsko in Sovjetsko Rusijo radi ribolova ob vzhodni ruski obali v Tihem oceanu. Časopisje je pisalo, da zahteva Japonska ureditev tega vprašanja do srede marca in je zagrozila z odločnim nastopom. Rusija se te grožnje ni ustrašila. Ostala je pri prepovedi japonskega ribolova in odločnega nastopa — ni.

Zakaj ne vrne Japonska Maršalskih otokov Nemčiji? Nemčija si želi kolonij. Japonska ima del nemških kolonij, takozvane Maršalske otoke v Tihem oceanu. Četudi je z Nemčijo zvezana na življenje in smrt, pa ji teh otokov vendarle ne izroči.

Socialistinja županja glavnega mesta republike Čile. V južno ameriški republiko Čile, kjer je prišla na krmilo levičarska vlada, je postala s. Graciela Contreras županja glavnega mesta Santiaga de Chile. Zgodilo se je prvič v zgodovini te republike, da je žena postala županja.

C. Nordhoff in J. N. Hall:

HURIKAN

Guverner je bil mož, ki je ostal zvest svojim navadam. Majhne vsakdanje opravke je vedno izvrševal z neverjetno točnostjo. Vsako jutro je vstal na minuto točno ob šesti uri, se oblekel v staromodno temnomodro kopalno obleko, si ogrnil spalni plašč, nataknil copate in odšel dostojanstveno na obrežje lagune. Tamkaj se je podal v vodo in plaval počasi ter nekoliko neokretno kakšnih petnajst minut — nikdar več kot par metrov od obrežja — potem je odšel v kopalno uto, v kateri je imel prho s sladko vodo; iz ute se je prišlo skozi pokrit hodnik naravnost v stanovanje. Sveža voda je na vseh nizkih koralnih otokih nekaj v resnici dragocenega; razen malo deževnice ni druge vode na razpolago, v Manukuri so jo premogle le redke hiše, ki so imele pločevinasto streho. Na vsem otoku so bile samo tri zbiralnice za deževnico: ena velika, za vse vaščane, v kateri se je zbirala deževnica, ki se je natekla s cerkvene strehe, druga je bila pri poglavarjevi hiši in tretja pri guvernerjevi hiši, iz katere so črpali vodo samo za de Laagejevo gospodinjstvo. Toda guverner je bil prav tako nesebičen kot natančen in pravičen v izpolnjevanju svojih dolžnosti; zato je, kadar je vode zmanjkalo stavil svojo zalogo vode na razpolago vaščanom in je bila za vsako gospodinjstvo potrebna količina vode točno odmerjena. Za

37

njegovo gospodinjstvo ni bilo v takem slučaju nič več vode na razpolago kot za vsako drugo z enakim številom oseb. Celotno kar je bilo vode v izobilju je ni porabil zjutraj za prho več kot štiri litre. Imel je temu primeren vrč, ki ga je napolnil z vodo in jo vlij v zbiralnik nad prho. Pred tem se je obril, za kar zopet ni potreboval več kot pol litra vode. V etuiju, obloženem s črnim baržunom je imel sedem britev, za vsak dan v tednu eno in prebrisan sem, da je na tihem zaničeval može, ki so se posluževali za britje aparata. Za britje je imel izredno mirno roko in resnici na ljubo naj še dodam, da noben brivec ni bil bolj več svojega posla kot on.

Ko se je de Laage obril, je — kakor sem že omenil — stopil pod prho in se umil, potem pa si je oblekel svojo tropsko obleko, ki je bila tako zelo poškrabljena, da je kar pokala. Najtežje za guvernerjevo ženo je bilo, ko je prišla na Manukuro, da je našla domačinko, ki je znala prati, škrobiti in likati guvernerjeve obleke in služkinjo, ki je umela vsak večer pripraviti oblačila za naslednji dan ter jih položiti tako kot je bil de Laage navajen.

O tem Vam pripovedujem kar tako mimogrede, da Vam nekoliko objasnim kakšen človek je bil ta de Laage. Malenkosti so se mu zdele prav tako važne kot velike stvari. Prosim Vas, ne razumite me napak! Nikakor ni moja namera, da bi guvernerja osmešil pred vami. Zelo sem ga spoštoval in prebrisan sem, da Francija ni mela zanesljivejšega in hrabrejšega bataljonskega poveljnika kot je bil on. Iste

lastnosti — brezpogojno zanesljivost brez vsakega zmisa za fantazijo — je pokazal tudi v svoji lastnosti kot guverner Tuamotu otočja. Ako bi ne bilo tako, bi bil tistega jutra, ko se je vse to dogajalo o čemer Vam pripovedujem, najbrž takoj začel s preiskavo Terangijevega slučaja, ne da bi bil z običajno skrbnostjo opravil svojo toaleto.

Vsekakor je mogoče, da je tisto jutro opustil kopanje v morju, to pa je bilo tudi vse. Ko se je poslovil od svoje žene, se je obril, stopil pod prho in potem metodično in previdno oblekel oblačila, ki mu jih je Araiya na predvečer pripravila.

Bilo je še temno. De Laage si je posadil na glavo svojo tropsko čelado in segel z roko po električni žepni svetilki, pa se je v zadnjem hipu premislil. Vaščani so še spali, on pa nikakor ni hotel, da bi se bil kdo zbudil radi njega in postal pozoren predno ni govoril z očetom Pavlom. Najbrž ni niti zdaleka pomislil na to, da bi utegnil Terangi med tem pobegniti.

Ves je bil iz sebe nad tem kar je bil zvedel od Maka. To, da je duhovnik pripeljal od oblasti iskarnega zločinca na Manukuro, ne da bi bil o tem takoj obvestil oblast, se mu je zdelo naravnost neodpustljivo in nekaj nezasišane. Mogoče pa je Mako v svoji zmedenosti nekaj priznal kar sploh ni bilo res? Prestrašen je dečko morebiti pritrdil vprašanju, ne da bi bil vedel kaj je govoril in potem je bil preveč zmeden, da bi bil svojo napako popravil...

(Dalje prihodnjič.)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Novi občinski proračun

Dne 17. marca se je vršila seja občinskega odbora, na kateri so razpravljali o proračunu za l. 1930-40. Proračun znaša 3.893.834 din in je za 214.190 din višji od lanskoletnega. Izdatki za socialno skrbstvo znašajo din 732.000 in so napram lanskemu letu za din 148.500 višji. Nadaljnje postavke so: za občno upravo din 113.300, za prosveto din 360.000, za finančno upravo din 336.807, za občinska gospodarska podjetja din 313.890, za kmetijstvo din 57.200, za trgovino, obrt in industrijo din 89.715. Osebnih izdatkov znašajo din 807.716 in so nekoliko večji od lanskega leta, ker je bilo treba postaviti enega uslužbenca, ostalim pa, ki so napredovali po letih službe, zvišati plače. Občina bo pobirala 110 odst. občinsko doklado na neposredne davke. Nekateri občinski odborniki so bili mnenja, da bi bilo treba doklade znižati. Teh predlogov pa ni bilo mogoče vpoštevati, ker je banska uprava obvestila občino, da ne bo priznala trošarine na električni tok, ki je donosala letno din 900.000. Ker letos trošarine ne bo, smo radovedni, ako se bo cena električnega toka za konzumente kaj znižala. Znižana je tudi trošarina na uvoženo meso, slanino in salamo za 60-80 par. Tudi tu bodo konzumenti lahko zahtevali znižanje cen, ker sicer znižanje trošarine nima nobenega pomena. Celokupni donos trošarine je preračunjen na din 716.177, takse na din 17.100, dohodki od podjetij in posestev na din 639.955, preostanek proračuna se bo pokrival z nepredvidenimi dohodki v znesku din 425.875. Gornje številke razodevajo, da je občinska uprava v dobrih rokah in da zlasti tudi posveča svojo skrb lajšanju težkih socialnih prilik med našim industrijskim delavstvom. Za proračun so glasovali vsi občinski odborniki izjemši dva.

Občinski zbor zadruge »Počitniški dom« r. z. o. p. se bo vršil dne 22. aprila ob 2. uri popoldan v prostorih »Delavskega doma« z običajnim dnevnim redom. Udeležba združnikov dolžnost! — Načelstvo.

KRANJ

Veseloigro »Svet brez moških in žensk« je vprizorila »Vzajemnost« dne 19. t. m. na odru v »Cankarjevem domu«. Dvorana je bila zelo dobro zasedena in so gledalci prišli popolnoma na svoj račun. Naši mladi novi diletantje so nas naravnost osupnili. Zlasti Moramo pohvaliti s. Suzi Stare, ki je igrala Gusti Požarjevo. Ta mlada delavka prav gotovo ni vedela, da nosi v sebi tak talent; s. Marcu je igral koncipienta in dokazal, da se čuti na odru prav domačega, s. Franko je najbrže tudi do sedaj vedel samo, da je dober organizator, pa se vidi, da je prav uporaben tudi na odru. Sodr. Kraljič, Premru, Turšič, Rakovec so bile prav dobre. Ta mlada dekleta naj vedo, da ni zamanj trud na tem področju. S. Pucelj, Novak in Dolenc so pokazali prav lep uspeh, čeravno so šele začetniki. Vam sodržavcem in sodrugom naj bo to v vzpodbudo, da se bodo v bodoče še žrtvovali in se veselili svojega uspeha. Pripominjamo pa, da bo v bodoče potrebno, da se vprizori tudi nekaj resnejših stvari. G. Rešecu kot režiserju pa prav iskrena hvala!

ČRNA PRI PREVALJAH

Člansko zborovanje za podružnico I. in II. Konzumnega društva za Meziško dolino se je vršilo v nedeljo, dne 26. marca. Zborovanje je vodil s. Ipavc, temeljito poročilo o gospodarstvu naše lepo napredujoče zadruge pa je podal zadr. Topolovec. Zadr. Topolovec je razčlenil bilanco in obrazložil posamezne postavke. Zadruga, ki je pričela delovati takorekoč iz nič, ima danes že lepo premoženje in bi imela zaznamovati še večji napredek, ako bi vsi člani vršili svojo dolžnost do te njihove ustanove. V debati so govorili še ss. Knez, Raušer in dr. V novi krajevni odbor so bili izvoljeni zadr.: predsednik Ipavc Jože, zapisnikar Raušer Anton, blaginjak Mlinar Filip, Knez Franc, Kranj Antonija, Selšnik Ivan, Bloder Filip, Lesjak Simon, Hribnik Ivan. Kot delegata na občni zbor v Prevaljah pojde ta razen članov načelstva in nadzorstva še zadr.: Hribnik in Bloder. O združništvu s posebnim ozirom na prilike v Konzumnem društvu za Meziško dolino je ob koncu govoril s. Eržen iz Maribora. Občni zbor je potekel v najlepšem soglasju. Člani bodo skušali pridobiti še novih združarjev med zavednim delavstvom, da se bo na ta način povečal promet in bo zadruga še bolj uspevala.

HELENA NAD ČRNO

Združarji, člani Konzumnega društva za Meziško dolino, ki kupujejo v prodajalni na Heleni so imeli člansko zborovanje v nedeljo, dne 26. marca. Zborovanju je predsedoval s. Osojnik Franc, poročal pa je zadr. Topolovec. Poročilo so navzoči odobrili. Nato so si izvolili nov krajevni odbor in sicer: predsednik Osojnik Franc, nam. preds. Kumer Stefan, blag. Jež Andrej, zapisnikar Lesjak Pongrac, odbornik Prevalnik Jože. Kot delegat na občni zbor v Prevaljah pojde zadr. Jež Fr. III. — Ob zaključku je spregovoril navzočim tudi s. Eržen iz Maribora.

KOČEVJE

Usoda vojnega dobrovoljca. Vsi dobro poznamo M-a, ki žaga drva po hišah, je tu in tam ter spi v hlevu. Med vojno je bil dobrovoljec in se je boril za Jugoslavijo. Stal je nepoče celo pod vislicami. Danes hodi raztrgan po svetu, njegovi živci so razrvani. Hlapec na noče biti nikomur, korajžen je in bister. Ali nihče ne čuti kake dolžnosti do tega človeka?

MARIBOR

Delavski kolesarji polagajo račune in snujejo načrte

42. občni zbor »Prvega delavskega kolesarskega društva za Dravsko banovino«

V nedeljo, dne 26. t. m. se je vršil v društvenih prostorih (gostilne Furlan na Tržaški cesti) 42. redni letni občni zbor I. Delavskega osrednjega kolesarskega društva za Dravsko banovino s sedežem v Mariboru. Občni zbor je otvoril in vodil agilni centralni predsednik s. Perko Edgar, ki je uvodoma ugotovil, da so se občnega zbora udeležile vse podružnice po svojih delegatih in sicer podružnica Litija, Zagorje, Trbovlje, Hrastnik, Slovenska Bistrica, Studenci, Pobrežje in Maribor ter vplačilnica Ruše. V uvodnih besedah se je spomnil umrlih članov, zlasti ponesrečene s. Lubejeve, s. Šrameka ter bivšega dolgoletnega predsednika Leopolda Košute, ss. Ivana Strnada in Ditmajerja iz Ruš. Občni zbor je njih spomin počastil stoje in s »slava« vzklikli. Predsednik je nato zlasti tudi toplo pozdravil navzoče društvene veterane in ustanovitelje društva, kakor tudi vse delegate. Sledilo je obširno poročilo funkcionarjev, ki so ga podali predsednik s. Perko, tajnik s. Vampelj in blaginjak s. Magdič, ki je radi obolevosti s. Grila prevzel med letom blaginjsko funkcijo. V imenu kontrole je poročal s. Majcen, (radi zadržanosti je s. Minodraž poslal pismeno poročilo kontrole), ki je predlagala razrešnico staremu odboru. Razrešnica je bila soglasno sprejeta. Nato je govoril s. Jelen, ki je pozdravil občni zbor v imenu »Delavske Politike« in na kratko orisal velik pomen in naloge delavskega kolesarskega društva.

V novi odbor so bili soglasno izvoljeni kot predsednik s. Perko Edgar, podpredsednik Kocbek, blaginjak Magdič, dalje Žnuderl, Vampelj, Kaube, Gril, Majcen; častni člani: Pe-

perko, Majcen, Job, Cenc, Lubej in Jaš. Prisledniki: Pšeničnik, Tement, Welc, Svenšek, za podružnico Pobrežje: Minodraž, Černec; Studenci: Večernik, Habjanič; Slovenska Bistrica: Kranjc, Cvahte. Pod točko razno je bil določen kolesarski dan, ki se bo vršil 16. julija v Trbovljah. Prav tako je bilo sprejetih tudi več predlogov centralne in podružnične, zlasti tudi predlog, da se osnuje v Rušah podružnica. V debati so govorili in podali poročila podružnic ss. Semenčič (Litija), Habjanič (Studenci), Požun (Trbovlje), Kac (Studenci), Stanek (Ruše), Toplak (Hrastnik), Dorn (Slovenska Bistrica), Černec (Pobrežje) in drugi. Iz vseh poročil je zvenela odločna volja do organizacijskega izobraževalnega in sportnega delovanja med delavstvom. Občni zbor je tudi letos, na predlog s. Černeca, sklenil darovati za tiskovni sklad »Delavske Politike« in je nato s. Černec med navzočimi zbral znesek din 132.25. Ob tej priliki se je prijavilo tudi nekaj novih naročnikov za naš list.

Predsednik s. Perko je v lepem zaključnem govoru pozval vse navzoče, da neumorno delajo za procvit društva in marljivo širijo »Delavsko Politiko« ki vedno podpira stremljenja delavskih kolesarjev.

Po zaključku občnega zbora so se navzoči slikali, nakar je bilo skupno kosilo zunanjih delegatov, ki so se nato odpeljali na svoje domove s trdnim sklepom, da bodo neumorno delovali za napredek delavskega kolesarskega društva in delavskega pokreta sploh. Občni zbor je potekel v vsakem oziru lepo in v popolnem soglasju, kar najbolje priča o zrelosti funkcionarjev in zavednosti članstva.

Predavanje »O sodobnem ženskem vprašanju« in družabni večer mariborske »Vzajemnosti«

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« je priredilo minulo soboto v gornjih prostorih hotela »Orel« predavanje »O sodobnem ženskem vprašanju«, po predavanju pa se je vršil družabni večer. Prireditelj je otvoril predsednik s. Petejan, ki je toplo pozdravil predavateljico in ostale sodelujoče, nato pa je podal besedo predavateljici s. Milici Stupanovi, ki je v lepo zasnovanem govoru orisala borbo žene za enakopravnost in naloge delavske žene, ki so v tem boju že od nekdaj prednjačile. V podkrepitev je navajala žene koprojskih kovačev, ki so pomagale vzdrževati družino, dokler jih stroji ni izpodrinil itd. Predavateljica je zlasti podčrtala važno vlogo delavskega tiska ter delavskih kulturnih in športnih organizacij. Za svoja stvarna izvajanja je žela dolgoletno odobravanje. Sledil je nastop pevskega zbora »Grafike«, ki se je udeležil predavanja in pod vodstvom svojega pevovo-

dje g. Živka krasno zapel več narodnih pesmi. Pevski zbor »Grafike« razpolaga z izbornimi glasovi in se lahko prišteva med najboljše pevske zборе.

Pisatelj s. Tanc je nato prečital nekaj odlomkov iz Cankarjevega »Moje življenje«, kjer je Cankar nežno opisal svojo mater. Dodal je še črtico Zofke Kvedrovo »Kapelica sv. Jožefa«, ki je zelo ugajala. S. Rezka Palirjeva je recitala Prešernovo »Nezakonsko mater«. Vsi sodelujoči so želi za svoja izvajanja toplo priznanje in odobravanje. Ob sviranju šramla godbe »Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev« in petju pevskega zbora »Grafike« se je nato vršila prosta zabava ob veselem razpoloženju navzočih. Prireditelj bi bila lahko bolj obiskana, toda žal je bila sobota za mnoge običajen delovnik, ne pa praznik. Želeti bi bilo še več takih prireditev.

Sestanek članov Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev za mesto Maribor in okolico se bo vršil v torek, dne 28. marca s pričetkom ob 16. uri v dvorani »Ljudske univerze« (bivši kino »Apolo«), Slomškov trg.

Brivsko-frizerskem delavstvu! Prilike, v katerih se nahajamo, so porazne, treba je začeti z močno akcijo za zboljšanje našega položaja. Delovni čas se skuša zadnje čase podaljšati, tu je potreben odpor nas vseh. Bliža se poletje in s tem naša zahteva po preureditvi odpiralnega in zapiralnega reda. Zahtevamo vse praznike in nedelje počitek in to tudi za okolico v razdalji 5 km. Zahtevamo v poletnem času podaljšan opoldanski odmor. Zahtevamo zboljšanje našega socialnega položaja, da bomo živeli človeka dostojno življenje. Ne omahujte, zavedajte se, da to dosežemo samo, ako smo složni. Kolikor nas je, toliko lahko zahtevamo. V torek, dne 28. marca ob 20. uri zvečer vsi v Delavsko zbornico, Sodna ul. 9-11. na članski sestanek, da se tozadevno dogovorimo. Računamo na vašo zavednost, pridite! — Vabi odbor.

JESENICE

Krajevna Bratovska skladnica. Za mesec april t. l. se odreja sledeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah in praznikih, ki velja za vse družinske člane in zavarovane člane brez razlike na njih bivališče, in sicer: 2., 10. in 23. aprila g. dr. Čeh Milan; 9., 16. in 30. aprila g. dr. Tancar Avguštin.

Protij korupcijonistom. Organ jugoslovanskega fihrerja Ljotiča je prinesel članek, v katerem priporoča ustanovitev sodišča za pobijanje korupcije in kaznovanje vseh korupcijonistov, ki so v letih od postanka Jugoslavije pa do sedaj uganjali svoj umazan posel na škodo ljudstva in države. Pravilno pripominja ta list, da so v tem pogledu prizadeti ne samo židje, ampak tudi srbski, hrvaški in slovenski magnati, eni več drugi manj, kakor je pač naneslo. S tem predlogom se seveda vsakdo strinja. Tako sodišče bi moralo med drugim tudi raziskati tisto znano zadevo z jugoslovansko nemških izvoznim institutom, za katerega je bilo na razpolago pol milijarde dinarjev, v zadevo pa so bili zapleteni najožji obojevalci gospoda Ljotiča. Z predlogom Ljotičevega organa je vzhičlen tudi »Slovenec«. Toda »Slovenec« vzhičenje za boj proti korupciji traja že leta in leta. Pridite!

Širite naš list!

LAŠKO

Razmere v tovarni »Lavi« ali popravek na popravek. V št. 35 »Delavske Politike« od 23. marca ste priobčili na 3. strani v 4. stolpcu popravek tekstilne tovarne »Lava« v Laškem, ki ga je podpisal g. Gerkman Ludvik. Ta popravek odločno odbijamo. Mi imamo dokaze, da je resnica neizpodbitno taka-le: 1. Popravek je podpisal g. Gerkman Ludvik. Iz vsebine popravka sklepamo, da g. Gerkman Ludvik ni znano vse, kar je znano prokuristu tovarne, njegovemu sinu Franju Gerkmanu. L. 1936, so bile v Laškem znane občinske volitve pri katerih je šlo tudi g. Franju Gerkmanu zato, da pade g. dr. Roš. V tedanjem boju so laški veljaki posebno izkoristili zlasti socialistično delavstvo in nekaj brezposelnih intelektualcev. Tako je vzel takrat g. Franjo Gerkman v pisarniško prakso nekega siromaka, skozi čigar roke je šla večkrat na mesec takozvana delavska »Lohnlista«. Ta ubogi siromak je pa vsak mesec pošiljal v Celje na podružnico OUZD delavske prijave in odjave ter spremembe. Vse te pa še ima tamkajšnja uprava v arhivu, in je iz njih razvidno, kakšne so bile in so še delavske mezde v »Lavi«, Laško. V »Lohnlisti« (kakor jo naziva g. Franjo G. sam) so bile številke: din 1 din 1.50 din 1.75 itd. Da pa se bo g. Franju Gerkmanu spomin še bolj obudil, mu povemo še nekaj delavskih imen: Višnikar Ivan (din 1), Zidonček Elizabeta (din 1), Krampušek Marija (din 1.50) itd. Tisti praktikant je bil v pisarni samo 3 mesece, več ga niso rabili, pri volitvah se mu je vse klanjalo, zaposlen pa je bil v decembru 1936 in januarju ter februarju 1937 in skozi te mesece so bile vedno te plače v »Lohnlisti«. Tako je siromak na cesti, ve pa mnogo o takratnih razmerah v tovarni, dočim trdi podjetnik sedaj, da takih mezd niti ob ustanovitvi ni bilo.

Druga neresnica je ta, da ni bil podjetnik nikoli proti organizaciji. Tudi to je še gotovo v spominu g. Franju Gerkmanu (mogoče g. L. G. ne!), ko je prišel v mesecu januarju l. 1937 v pisarno g. Eigner Franc v družbi z g. Vodopivcem iz Celja glede delavske organizacije, pa se je baš g. Franjo G. izrazil napram g. Eignerju: »Lahko jo ustanovite, ampak potem: pa naj tudi ona delavce plača.« Tudi te besede so padle na uho praktikantu. Da pa noben podjetnik še ni sam ustanovil organizacije, je pa jasno. Tudi Eigner je eden izmed siromakov, ki je pogumno pomagal g. Franju Gerkmanu pri občinskih volitvah l. 1936. On je tisti, ki je pripeljal na volišče nad 40 soc. delavcev, pa je potem bil ob službo in si sedaj služi borni kruh nekje na Gorenjskem. Gospodje bi morali imeti toliko uvidevnosti in čuta: če so jim siromaki potrebni pri volitvah, naj bi jih poznali tudi takrat, kadar gre za obrambo pravic nižjih slojev. Nikdar pa ne bomo imeli namena poročati laži, ker jo kot socialisti odločno odklanjamo. Tudi v Hudi jami je radi občinskih volitev izgubil službo g. Tomažič Volko, ki se danes tava po celjskih ulicah.

Toliko v pojasnilo in v vednost vsej delavski javnosti, ki si radi boječnosti in razredne mlakčnosti sama čisto ne upa z resnico na dan.

TEZNO PRI MARIBORU

Redni občni zbor podružnice Saveza metalških radnika

V nedeljo dne 26. t. m. je imela podružnica Tezno v prostorih Delavske zbornice svoj občni zbor. Občni zbor je vodil s. Jarčič. Iz poročila katerega je podal je bilo razvidno, da je bila podružnica aktivna. In če ni bilo zaznamovati posebnih uspehov, so temu krive današnje razmere ter tudi nezavednost delavstva samega. Po poročilu tajnika ter blaginjaka je poročal zastopnik osrednjega tajništva s. Vidovič o mezdni pogajanjih v tovarni »Kovina«, ki so uspela in prinesla 10. odst. povišanje mezde in sklenitev kolektivne pogodbe v Splošni stavbeni družbi na Tezno. Strokovna organizacija je potena delavstvu, zlasti kovinarjem, ki jih ogroža kriza, katere je nastala v kovinski industriji. V območjih okrajih se opaža zunanja agitacija med nezaposlenim delavstvom, zato bi bilo potrebno, da bi mero-dajna oblastva napravila potrebne korake, da se omili nezaposlenost. Na drugi strani se pa opaža še vedno brezbriznost delavstva do strokovne organizacije. Potrebno bi bilo, da se delavstvo organizira, kajti le močna delavska strok. organizacija je zmožna iti v boj proti kapitalizmu. Pri volitvah v odbor so bili izvoljeni sledeči ss.: predsednik Jarčič, podpredsednik Pauman, tajnik Kampuš, nam. Pešec, blaginjak Fak, nam. Murko J.; nadzorstvo: Poropat, I. Koradžija in Kokol. Odbornik Dobrila. Ostali odborniki se bodo še kooptirali. Želeti bi bilo, da bi novi odbor svojo težko nalogo vršil, tudi v bodoče ter da bi ostali člani organizacije pomagali in podpirali odbor. — P. Ivan.

»Vzajemnost« priredi v soboto, dne 1. aprila ob pol 8. uri zvečer v gostilni Felč Cankarjevo proslavo s sodelovanjem sosednjih »Vzajemnosti« Sodržišce-sodrugi pridite! — Odbor.

SV. LOVRENC NA POHORJU

Važno predavanje! V nedeljo, dne 2. aprila t. l. se bo vršilo s pričetkom ob 9. dopoldne v dvorani gostilne g. Urbanca Maksa predavanje o socialni zakonodaji, pomenu strokovne in kulturne organizacije ter delavskega tiska. Predavala bosta ss. dr. Reisman in Eržen Viktor. Predavanje sklicuje podružnica SMRJ. Vabimo vse delavce, da se v spremstvu žen udeležijo tega važnega predavanja!

Občni zbor »Vzajemnosti« se bo vršil v nedeljo, dne 2. aprila s pričetkom ob pol 9. uri dopoldne v gostilni g. Urbanca z običajnim dnevnim redom. Vabljani vsi člani in prijatelji društva. — Odbor.

Zmagovit odpor Anglije proti vsaki nadvladi

Chamberlain: »Ne bomo priznali postopanja, s katerim se neodvisne države pod pretnjo nasilja primorajo odreči se svoji neodvisnosti.«

Dne 23. marca je govoril predsednik angleške vlade Chamberlain v parlamentu in rekel:

»Angleška vlada je že opozorila na to, da poslednji nastopi nemške vlade vsiljujejo vprašanje ali ni morda namen te vlade, da z akcijami, ki slede druga drugi uveljavi svojo nadoblast v Evropi in gre pri tem morda še dalje. Ako se bo ta razlaga namer nemške vlade pokazala kot pravilna, potem smatra angleška vlada za svojo dolžnost, izjaviti, da bi vsak tak poizkus izzval zmagovit

odpor Anglije in vseh drugih narodov, ki jim je mar svoboda, kakor je bilo to že slučaj v preteklosti, ko smo zaznamovali enake poskuse.

Edino kar nas zanima je: Ne bomo priznali postopanja, s katerim se neodvisne države pod pretnjo nasilja primorajo odreči se svoje neodvisnosti. — Odločeni smo, da se z vsemi sredstvi, ki so nam na razpolago, upremo takim in sličnim poskusom, ako bi do njih prišlo.«

Zedinjene države menja'o zakon o nevtralnosti

Zgodilo se je, česar se niti v Rimu, niti v Berlinu niso nadejali.

V Zedinjenih državah je nastalo veliko gibanje v korist zapadnim silam v Evropi, ki branijo obenem ameriške interese pred poskusom totalitarnih držav, da si pribore nadvlado v Evropi in s tem seveda tudi nad ostalimi kontinenti.

Toda v Zedinjenih državah obstoja zakon o nevtralnosti, ki takorekoč izključuje, da bi se Zedinjene države mogle vmešati v Evropi ali sklepati zavezništvo in pomagati zaveznikom z orožjem.

Ta zakon bo sedaj ameriški parla-

ment spremenil, tako da bodo Zedinjene države v stanju dobavljati Franciji in Angliji in vsem državam, ki so odločene braniti svojo svobodo pred totalitarnostjo, vse kar za tak boj potrebujejo.

Predlog o izmeni zakona bo zagovarjal senator Pittman, ki je nekoč veljal za najstrožjega pristaša ameriške nevtralnosti in na katerega so totalitarne države še lansko leto polagale veliko upanja, da bo preprečil sodelovanje Zedinjenih držav z Anglijo in Francijo.

Madžarska hoče še več! Po zasedbi Podkarpatske Ukrajine.

Madžarska je zasedla Podkarpatsko Ukrajino. S tem se ji je izpolnila ena mnogih želj. Z ozirom na ta uspeh v svoji politiki izjavljajo v uradni krogi, da pojde Madžarska z Nemčijo, če bi nastala vojna z njo. Da se to prijateljstvo še bolj poglobi, potujeta predsednik vlade grof Teleky in zunanji minister grof Csaky sredi aprila meseca uradno v Rim in konec aprila meseca še v Berlin.

Oklic madžarskega predsednika Hortyja podkarpatskim Ukrajincem.

V oklicu poveljuje srečo, da so Ukrajinci našli pot k narodu, ki bo delal z njimi po dvajsetletnem trpljenju. Na koncu pravi oklic: »Vsegamogočni je nagradil zvestobo in daljnovidnost naroda v Karpatski Ukrajini ter mu

ohranil svobodo.« — Listi pa pišejo (madžarski), da bodo Ukrajinci dobili pozneje enako avtonomijo kakor Čehi pod Nemčijo, vendar so sedaj še premalo izobraženi in bi se ne znali sami upravljati.

Angleška delavska stranka zahteva volitve

in novo odločno zunanjo politiko.

Angleška delavska stranka zahteva izvedbo parlamentarnih volitev z ozirom na Chamberlainovo politiko, ki zavrača korenito rešitev perečih problemov.

Dne 22. t. m. je imela vlada sejo in je razpravljala o predlogu. Verjetno je, da bodo volitve v spodnjo zbornico že prihodnji mesec. Volitve bodo važne za angleško politiko na evropskem kontinentu, ker zlasti delavska stranka odločno odklanja dosedanje cincanje.

Delavski pravni svetovalec

Mejni spor (Sv. Pavel)

Vprašanje: Med menoj in sosedo je postala meja sporna, ker si je sosed lastila svet v mojo škodo preko črte, ki je v mapi označena kot meja. Obrnil sem se na sodišče, ki je uveljavilo postopanje radi ureditve meje, vendar je sodišče odločilo v mojo škodo in v korist sosedo. Z odločbo nisem zadovoljen. Ali lahko kaj ukrenem zoper njo?

Odgovor: Zoper odločbo imate pravico pritožbe na okrožno sodišče v 15 dneh po dostavitvi. Ako bo tudi okrožno sodišče odločilo enako kot prvo sodišče, boste lahko s tožbo vloženo pri okrajnem sodišču zahtevali sporni svet zase le v primeru, ako je ugotovljeno, da je sporno zemljišče vredno več kot 500 din. Tako tožbo je treba vložiti v 3 mesecih od dneva pravomočnosti gornje odločbe. V primeru pa, da obvelja sedanja odločba, ne morete zahtevati nikake odškodnine za izgubljeni svet.

Zasilna pot (Črna)

Vprašanje: Želim graditi hišo na stavbišču, do katerega ne vodi nobena javna pot. Ali bom lahko zahteval od sosedo, da mi dovoli pot preko svojega sveta, odnosno, da mi odproda primeren del svojega sveta za pot?

Odgovor: Ako Vam bo gradbeno oblastvo dovolilo graditi hišo na dotičnem stavbišču, boste po našem mnenju tudi lahko dosegli, da Vam bo sosed moral dovoliti zasilno pot preko svojega sveta proti primerni odškodnini. Če se s sosedom v tem oziru ne bodeva mogla dogovoriti, se boste morali obrniti na sodišče.

Članstvo v posojilnici (Ostrožno)

Vprašanje: Moj oče, čigar dedič sem jaz, je bil do svoje smrti član neke posojilnice, ki pa je sedaj prišla v likvidacijo in zahteva od mene, da jaz prevzamem kot očetov na-

slednik neke obveze, češ da se članstvo razteguje tudi name. Ali je temu res tako?

Odgovor: V pravihhih dotične hranilnice je najbrže zapisano, da imajo člani neke obveznosti napram njej še tudi gotov čas po prenehanju članstva. Vaš oče je s smrtjo prenehal biti član, vendar so vkljub njegovi smrti gori navedene obveznosti, ako po pravihhih obstojajo ostale morebiti v veljavi tudi še gotov čas po njegovi smrti in padejo na Vas kot dediča, seveda samo do višine prevzete čiste zapuščine. Vi pa niste radi tega, ker ste po očetu dedovali, že član dotične posojilnice in tudi za kaj več ne odgovarjate.

Zastaranje dolga in rubež rudarjeve mezde (Mežica)

Kot smo že ponovno pojasnili, zastarajo trgovske terjatve v treh letih in se zastaranje prekine le, ako upnik vloži tožbo, ali če dolжник prizna dolg. Sam opomin ne zadostuje. Mezda rudarja pa ni rubljiva razen za alimentacijske terjatve.

Zahtevki proti cestnemu odboru (Pameče)

Vprašanje: Pri cestnem odboru sem bil zaposlen 7 tednov, nato pa so me odpustili brez odpovedi. Ali imam pravico do 14-dnevne odpovedi in do plačila za nadure, ker sem delal v kamnolomu? Kaka je minimalna mezda za kamnolom?

Odgovor: Tudi cestni odbor Vam je bil dolžan odpovedati službo na 14 dni. Ker tega ni storil, lahko zahtevate plačo za ta čas. — Ure, ki ste jih opravili preko 10 ur dnevno, so Vam dolžni plačati razen z normalno mezdo tudi z zakonitim poviškom. Minimalna mezda velja tudi za delavce zaposlene v kamnolomu cestnega odbora in sicer znaša din 2,50 na uro, ako pa je kamnolom urejen kot industrijsko podjetje in zaposluje preko 15 delavcev, pa din 2,75 na uro.

Vprašanje ločitve zakona

Razne statistike pravijo, da se je število ločitev v primeri s prejšnjimi dobami znatno pomnožilo, dasi ni pri nas do sedaj ločitev zakona še prav nič olajšana ne po cerkvenih in ne po državnih zakonih. Napak bi pa bilo sklepati iz tega dejstva, da je sodobni ženi manj za družinsko življenje. Prav gotovo pomeni večje število današnjih zakonskih ločitev samo vidno izvršitev notranjih ločitev, ki so v prejšnjih časih prav tako obstajale in ki jih gotovo ni bilo manj od današnjih vidnih zunanjih ločitev. Ako se je število ločitev zakona res pomnožilo, je to v precejšnji meri posledica gospodarske osamosvojitve žene, kajti žena v poklicu, ki je gospodarsko neodvisna od moža, laže pretrga vse zunanje vezi, ki jo vežejo nanj, ako se ne čuti več notranje vezane. Ker bi moral svobodni, sodobni človek stremeti za tem, da se reši vsake nasilne vezi, da lahko živi po svojem lastnem preudarku in se ravna po svojem svobodnem prepričanju, bi se morala tudi ločitev zakona praktično čimbolj omogočiti. Res je torej, da zakon dejansko pravzaprav več ne obstaja od tistega trenutka, ko ga že samo eden izmed zakoncev v svojem srcu razveže. Vendar pa ima tudi načelo katoliške cerkve, da bodi zakon neločljiv, svoj globlji pomen in se da tudi s stališča sodobnih dušeslovnih ved prav dobro zagovarjati. Volja slehernega človeka je odvisna od ciljev, ki si jih je bil zastavil v svoji notranjosti in se večkrat menja, kakor se menjavajo tudi človekovi cilji v teku življenja. Tako je tudi s človekovo voljo takrat, kadar gre za zakon. Ako si kdo postavi za cilj, da hoče na vsak način vztrajati v zakonu, ne bo opazil stoterih in tisočih nevšečnosti, malenkosti in vsakdanjosti, ki spremljajo zakonsko življenje, ampak bo korakal preko njih pogumno naprej in se ustavljal samo ob vsem lepem, kar tudi nudi zakon. Nasprotno se bo pa tisti, ki hoče biti prost, ki si je v notranjosti zastavil cilj, da raztrga zakonske vezi, spodtaknil ob vsak kamenček na zakonskem potu in ga bo v svoji notranjosti še povečeval in pretiraval. Vse skupaj ga bo občutno motilo in končno se bo hotel rešiti z begom iz zakona. Zato se lahko rešuje krizo zakona s tem, da se učvrsti voljo za ohranitev zakona pri vseh prizadetih, zlasti pri tistih, ki stopajo v zakon, ako se že prej ni začelo pri mladih ljudeh s smiselno vzgojo za zakon, ki bi jih pripravljala na vztrajnost v zakonu. — Kakor je ljudi prejšnjih dob vzpodbujalo k vztrajnosti v zakonu naziranje, da je zakon neločljiv, da se je torej treba sprijazniti s tem dejstvom in urediti sebi in zakonskemu drugu čim boljše življenje v okviru zakona, tako bi morala sodobnega človeka vzpodbujati k vztrajanju v zakonu sila lastne svobodne volje, ki se ji zdi častno, izvesti tudi nalogo zakona dostojno in srečno do konca.

Stročnice.

Pozimi je zelenjava draga in redka. Zato si moramo pri kuhi precej pomagati s stročnicami, s fižolom, grahom in lečo. Stročnice so izvrstno živilo, ker vsebujejo izmed vseh rastlinskih hranil največ beljakovin, ki tvorijo četrtno njihove teže. Beljakovine v stročnicah sicer niso popolnoma enakovredne onim beljakovinam, ki so v mesu in jajcih, imajo pa to prednost, da so petkrat cenejše. Razen beljakovin imajo stročnice še mnogo škroba, polovice svoje teže. Imajo tudi nekaj vitaminov, ne vsebujejo pa nič maščobe. — Stročnice so izvrstna hrana in naj bi se jih naše gospodinjice ne izogibale, samo pravilno jih morajo pripraviti. Edina slaba stran stročnic so neprebavljive luščine, ki povzročajo napenjanje. Če pa hočemo k ljubemu fižolu pripraviti tudi za občutljive želodce, ga moramo pač pretlačiti. V nekaterih naprednjaških deželah imajo navado, da v posebnih stopah luščijo fižol in grah, kakor n. pr. pri nas proso za kašo. Take oluščene stročnice so potem seveda mnogo lažje prebavljive in nič ne napenjaajo. Pri neoluščenem fižolu pa onilimo napenjanje, ako kuhamo s fižolom vred nekaj zelene. Da je treba fižol prej namočiti, ve pač vsaka gospodinja.

Ivan Kravos, Maribor
Aleksandrova cesta 13

priloga: ročne torbice, aktovke, denarnice, nahrbtnike itd. kot zelo praktična

Velikonočna darila

dinja. Če damo fižol na toplo namakati, bomo omehčanje še pospešili. Preden damo fižol kuhati, odlijemo vodo, v kateri se je namakal in ga zalijemo s svežo vodo. Bolje je, če fižola ne kuhamo na prehudem ognju, ampak bolj ob robu štedilnika, da počasi zavre, ker se potem najbolj enakomerno omehča. Tudi pozneje naj le počasi vre. Dobro je, če vodo med kuhanjem še enkrat odlijemo, ga zalijemo s pripravljeno vrelo vodo, šele nato solimo in do mehkega skuhamo. Kadar je luščina razpokana in je fižol enakomerno mehak, je fižol dovolj kuhan. Ko damo fižol na mizo, se pa moramo vedno zavedati, da stročnice ne vsebujejo maščobe in da je treba zato fižol dobro zabeliti.

Fižolova juha: Do mehkega skuhan fižol pretlači skozi sito, ki obdrži vse luščine. Fižolovo kašo pristaviš s primerno količino vode na ogenj, daš v to juho še svetlo prežganje, kumino, poper, lovorjev list, janež in po okusu še druge dišave in pustiš vse skupaj zavreti. V to fižolovo juho lahko vkuhaš majhne cmoke ali makarone. Še bolje se pa poda k tej juhi na kocke ali rezine narezan kruh ali žemlje.

Fižolovi kolački: 25 dkg pretlačene fižolove kaše, 8 dkg orehov, 8 dkg sladkorja, 8 dkg goste marmelade in kavino žlico pecivnega praska vtepeš v mehko testo, ki se mora na pekaču razlesti. Z žlico napraviš majhne kupčke na dobro namazan pekač in jih lepo riavo spečeš.

Več vpljivosti v družini!

Sodružica iz mariborske okolice piše: Kaj pravite k slučaju neke moje prijateljice? Njen mož se sicer računa za zavednega sodruga, a kljub temu je svojo ženo na javnem prostoru, pred gledališčem ozmerjal in okloftal.

Odgovor urednice:

To je pač izjemen slučaj, saj drugače so naši sodrugi na splošno obzirni do svojih žen. Nikoli nisem mogla razumeti, kako je mogoče, da pride v zakon do dejanskega obračunavanja med možem in ženo. Zdi se mi, da bi moral spomin na one lepe ure, ki sta jih oba zakonca vsaj spočetka prav gotovo preživela, vplivati tudi na vse poznejše življenje, da bi moral vedno zadržati preneglo roko, ki se hoče dvigniti zoper zakonskega druga. Edini protistrup proti brezobzirnosti in surovosti je vpljivost in obzirnost, ki je edina pot do znosnega, trajnega medsebojnega življenja. Nič ni lepšega videti kakor družino, v kateri so vsi člani drug z drugim tako vpljivni in pozorni kakor s tujo osebo, kateri hočejo izkazati posebno spoštovanje in čast. To se pa le redko vidi, saj so ljudje proti tistim, katere najbolj ljubijo, navadno popolnoma brezobzirni, vpljivni so le proti tujcem. Če bo žena s svojim možem ravnila vedno vpljivno in spoštljivo, če bo do njega in otrok vedno nežna in obzirna, bo lahko s polno upravičenostjo zahtevala, da bodo tudi vsi drugi prav taki do nje.

Šušnik izpuščen iz zapora. Po časopisnih vesteh je bil bivši avstrijski kancler Šušnik te dni izpuščen. Naseliti se namerava v Berchtingsdorfu pri Dunaju.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebnišnih in doti.

Zavaruje za pogrebno zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000— in

za do 16. leta do največ din 25.000— plačljiva ob dovršenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

Splošno konzumno društvo POSAVJE

v ZAGORJU ob Savi r. z. z. o. z.

Prodaja svojim članom v prodajalnah Zagorje in Loke vedno sveže in prvovrstno blago po najnižjih dnevnih cenah. Član zadruga lahko postane vsak, ki plača Din 2-50 opisnine in Din 50— deleža. — Pristopajte k zadrugi, ki bo postala tudi Vaša last in od katere imate le dobiček!

JAKOB PERHAVEC

Maribor, Gosposka ulica št. 9. - Telefon 25-80.

Izdelava likerjev. Desertna vina. Sirupi. Žganjarna. Vedno na zalogi: rum, konjak, likerji, slivovka, brinjevec, droženka in srbska klevača. Specialiteti: Grenčak in vermut! Na debelo! ... Na drobno.